

MOLT MÉS QUE UN FESTIVAL

Manuel Molins

Professor i dramaturg

JOAN ANTON BENACH VA PUBLICAR A LA REVISTA *EL TEMPS* DOS ARTICLES SOBRE EL FESTIVAL INTERNACIONAL DE TEATRE DE TORTOSA ENTRE CULTURES. LA NOSTRA REDACCIÓ, PERÒ, NO TÉ CONSTÀNCIA DE LA PUBLICACIÓ D'AQUEST ARTICLE DE MANUEL MOLINS.

ELS ARTICLES DE BENACH ES TITULAVEN «ENTRE CULTURES SENSE COFOISMES» (N. 1173, 5 DE DESEMBRE DE 2006) I «LA VIOLÈNCIA REPRESENTADA» (N. 1174, 12 DE DESEMBRE DEL 2006). EN EL PRIMER, BENACH, ARRAN DE L'ÚLTIMA CONFERÈNCIA DE PREMSA QUE VA TENIR LLOC EL DARRER DIA DEL FESTIVAL AMB LA PRESÈNCIA DE L'ALCALDE DE TORTOSA, DEIA: «PERÒ JUSTAMENT PERQUÈ S'HA CONVERTIT EN UNA OCASIÓ D'INTERCANVI INTEL·LECTUAL ESTIMULANT I EN UN ELEMENT DE DIÀLEG I CONCÒRDIA PER A UNA EXTENSA ÀREA DE TENSIONS I LITIGIS, ENTRE CULTURES DEMANA UNA CONSOLIDACIÓ EN TERMES RACIONALS I TÈCNICS. VULL DIR, EN TERMES QUE NO TINGUIN RES A VEURE AMB EL COFOISME BANAL QUE L'ALTRE VESPRE EXHIBIA EL BATLLE TORTOSÍ, JOAN SABATÉ (PSC), EN PARLAR DE "L'ÈXIT" INQÜESTIONABLE DE LA CONVOCATÒRIA, D'UN FESTIVAL MÉS OBERT QUE MAI, DE LA MAJOR QUANTITAT D'ENTRADES DE PAGAMENT VENUDES, UNA XIFRA QUE, UN COP FET BALANÇ, SERÀ INEVITABLEMENT IRRISÒRIA, SI ES RELACIONA AMB L'OFERTA DE LES COMPANYIES DELS CATORZE PAÏSOS QUE HAN PARTICIPAT EN EL CERTAMEN. COM ÉS QUE NO INFORMAVA NINGÚ A L'ALCALDE QUE, ENTRE SETMANA, EL PÚBLIC ASSISTENT ALS ESPECTACLES ERA QUASI SEMPRE, NOMÉS O MOLT MAJORITÀRIAMENT EL DELS GRUPS CONVIDATS A TORTOSA?

»AFERRAT AL PRINCIPI FONAMENTAL QUE "TOT ÉS NORMAL I MACO", QUE CANTAVA L'OVIDI, EL SENYOR SABATÉ VA FER, TOT SIGUI DIT, UNA OBSERVACIÓ QUE NO ES POT MENYSTENIR: "TORTOSA ÉS JA UN REFERÈNCIA EN LA MEDITERRÀNIA". EN EFECTE, RICARD SALVAT HA ACONSEGUIT QUE ENTRE CULTURES SIGUI UNA MANIFESTACIÓ INTEGRADA AL CALENDARI D'ESDEVENIMENTS CIVILS DE LA REGIÓ I CAL PRESTAR-LI SUPORT AMB ELS MITJANS NECESSARIS, ATESA LA IMPORTÀNCIA QUE TÉ COM A EXPRESSIÓ CONVIVENCIAL DE PRIMER ORDRE.» MANUEL MOLINS VA ESCRIURE A PROPÒSIT D'AQUEST ARTICLE UN COMENTARI QUE LA CAP DE SECCIÓ DE CULTURA D'*EL TEMPS* VA ACCEPTAR, PERÒ QUE VA SER RETINGUT PER L'«EDITOR» DE LA REVISTA. CREIEM CONVENIENT DE REPRODUIR EL TREBALL DE MANUEL MOLINS EN AQUESTES PLANES.

Com ja sabem, el Barça es publicita com «més que un club» i CNN+ com «más que notícies». I així és, en efecte, perquè el Barça té un conjunt de valors simbòlics i efectius que el fan més que un club de futbol i la CNN+, uns afegits ideològics i polítics ben explícits que van més enllà de la dimensió informativa. De la mateixa manera, podem afirmar que el Festival EntreCultures de Tortosa és molt més que un festival. I això no pas per cap mena de mimetisme publicitari, sinó per tot un seguit de mèrits propis com ho acaba de demostrar la tercera edició que s'ha celebrat a la ciutat de l'Ebre del 17 al 26 de novembre dirigida per Ricard Salvat amb el suport de l'Ajuntament i d'altres institucions, com també amb la col·laboració de l'Associació d'Investigació i Experimentació Teatral (AIET).

La programació ha proposat espectacles d'Afganistan, Andalusia, Catalunya, Costa d'Ivori-Guinea Bissau, Iran, Israel, Líban, Líbia, Madrid, Marroc, País Valencià, Síria, Tunísia o Xipre, a més d'un conjunt d'activitats paral·leles que l'AIET ha coordinat per celebrar el primer centenari del naixement de Beckett o retre un petit i contundent homenatge a Brecht de la mà de l'actriu Carme Sansa amb música de Weill. A més, va tenir el gran encert d'encomanar la presentació de la gala d'inauguració a Joaquim Maria Puyal, el qual, amb la capacitat comunicativa que el caracteritza, va presentar de manera intel·ligent i amena les relacions entre cultures a partir del fenomen mundial del futbol. I així mateix, ens ha possibilitat uns interessantíssims debats sobre la pau i les diferents manifestacions de l'espiritualitat amb concerts com els de Daud Khan Ensemble, l'orquestra de Xauen, els cants tel·lúrics d'Albert Vidal o el *cantaor* Chiqui de la Línea amb el seu extraordinari *Quejío del alma*.

Però allò que fa únic el festival tortosí no és només l'ambició estètica i la mostra tan variada que se'n oferta, sinó la seua dimensió cultural i sociopolítica. Com és normal, des d'un punt de vista estrictament estètic, hi ha diferències de nivell i fins i tot deficiències notables si el comparem amb certes produccions dels nostres teatres institucionals o fins i tot privats. I no pot ser d'una altra manera si considerem les condicions reals, socials i polítiques, en què molts d'aquests grups han de realitzar les seues propostes. Unes condicions que, en realitat, no estan tan lluny del que passava a casa nostra no fa tants anys. Així, per exemple, el grup de l'Iran va tenir problemes per eixir del país i els organitzadors, des del mateix director del festival, Ricard Salvat, fins a l'alcalde de Tortosa, Joan Sabaté, entre d'altres, van haver de signar un document assegurant que cap dels components dels grups i les companyies no s'exiliaria o aprofitaria l'ocasió per quedar-se entre nosaltres. En conseqüència, la mirada que aquest festival ens facilita va més enllà de la pedanteria i la buidor estetitzant que domina molts dels nostres escenaris i ens obliga a resituar-nos en els reptes ètics i socials que ens planteja un món global en llibertat i transversalitat.

Per això, les reflexions sobre la pau i l'espiritualitat que enguany han amarat els debats han esdevingut un altre dels centres bàsics del festival. Sentir les opinions de jueus, cristians, musulmans, agnòstics o ateu de tota mena i les seues visions sobre la pau i el polvorí de l'Orient Mitjà ha estat un exercici ben estimulants que molts polítics haurien d'escoltar; ja que aquestes reflexions no venien determinades pels grans interessos, sinó per persones políticament anònimes i alienes als exercicis del poder que molt bé podrien representar l'opinió o l'estat d'ànim de milers i milers de ciutadans d'arreu del món.

El Festival de Tortosa, però, presenta també algunes llacunes, com ara una major participació i implicació del públic, immigrant o no; un ressò mediàtic més ampli o una projecció geogràfica més

gran. Però no crec que això siga responsabilitat només de l'organització, sinó de tota la societat: els espectadors s'han de comprometre més en aquest tipus de teatre i d'espectacles diferents. No només cal ser «alternatiu» i omplir-nos la boca parlant dels fets diferencials i les Espanyes plurals, sinó demostrar-ho amb la nostra contribució a la realitat d'un món diferent i divers. Així mateix, cal que les institucions, els polítics i els responsables mediàtics s'arromanguen més per potenciar aquest veritable diàleg entre cultures. És clar que això no dóna rèdits immediats, però a la llarga crea un veritable teixit bàsic de relacions i d'intercanvis per potenciar la pau i l'entesa entre els diferents pobles que som i ens configuren com a ciutadans del segle XXI. En fi, com ja hem dit, el Festival EntreCultures de Tortosa és molt més que un festival i es mereix una llarga vida i tot el nostre respecte i suport.